

Elektroniczny obróć prawny

Jacek Janowski

Oficyna

a Wolters Kluwer business

seria akademicka

Elektroniczny obrót prawny

Prawo jest na naszej stronie!

www.profinfo.pl
www.wolterskluwer.pl

- codzienna aktualizacja
- pełna oferta
- zapowiedzi wydawnicze
- rabat na zamówienia zbiorcze
do negocjacji
- uproszczony sposób zakupu e-mailem:
zamowienia.internet@wolterskluwer.pl

Elektroniczny obróć prawny

Jacek Janowski

Oficyna

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2008

Stan prawny: 1 czerwca 2008 r.

Wydawca:
Izabela Dorf

Skład i łamanie:
Studio Lotus

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2008

ISBN 978-83-7526-996-3

Wydane przez:
Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Redakcja Książek
01-231 Warszawa, ul. Płocka 5a
tel. (022) 535 80 00
31-156 Kraków, ul. Zacisze 7
tel. (012) 630 46 00
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
Księgarnia internetowa: www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	15
Wstęp	19
Rozdział 1. Charakterystyka elektronicznego obrotu prawnego	25
1.1. Prawo obrotu elektronicznego	25
1.1.1. Prawo społeczeństwa informacyjnego	25
1.1.2. Kształtowanie się prawa obrotu elektronicznego	26
1.1.3. Źródła prawa obrotu elektronicznego	29
1.1.4. Zasadnicze obszary prawa obrotu elektronicznego	30
1.1.5. Szczegółowe obszary prawa obrotu elektronicznego	32
1.1.6. Termin „prawo obrotu elektronicznego”	33
1.1.7. Prawne problemy obrotu elektronicznego	35
1.1.8. Problemy aktualizacji prawa	36
1.1.9. Potrzeba reinterpretacji prawa	38
1.1.10. Elektronizacja prawa	39
1.1.11. Odrębne regulacje prawne obrotu elektronicznego	41
1.2. Elektroniczny obrót prawny	43
1.2.1. Obrót	43
1.2.2. Obrót prawny	43
1.2.3. Obrót gospodarczy	44
1.2.4. Obrót elektroniczny	45
1.2.5. Pojęcie elektronicznego obrotu prawnego	46
1.2.6. Uczestnicy elektronicznego obrotu prawnego	47
1.2.7. Czynności prawne w elektronicznym obrocie prawnym	49
1.2.8. Cechy elektronicznego obrotu prawnego	50
1.3. Zakres elektronicznego obrotu prawnego	51
1.3.1. Handel elektroniczny i elektroniczna demokracja	51
1.3.2. Uściślenie rozumienia zakresu elektronicznego obrotu prawnego	52
1.3.3. Zasięg formalny elektronicznego obrotu prawnego	53
1.3.4. Deklaratywny a konstytutywny elektroniczny obrót prawny	54
1.3.5. Dobrowolny a przymusowy elektroniczny obrót prawny	55
1.3.6. Fazy elektronicznego obrotu prawnego	56
Rozdział 2. Aspekt technologiczny elektronicznego obrotu prawnego	58
2.1. Narzędzia elektronicznego obrotu prawnego	58

2.1.1. Elektronika	58
2.1.2. Dane elektroniczne	59
2.1.3. Elektroniczny zapis danych	62
2.1.4. Elektroniczna wymiana danych	64
2.1.5. Elektroniczna transmisja danych	65
2.1.6. Elektroniczna wymiana a transmisja danych	67
2.1.7. Elektroniczny nośnik informacji	69
2.1.8. Informatyczny nośnik danych	72
2.1.9. Środki komunikacji	73
2.1.10. Środki komunikacji elektronicznej	74
2.1.11. Środki komunikacji elektronicznej a elektroniczne nośniki informacji	77
2.1.12. Środki porozumiewania się na odległość	78
2.1.13. System informatyczny	79
2.1.14. System teleinformatyczny	84
2.2. Informacja w elektronicznym obrocie prawnym	88
2.2.1. Status informacji w elektronicznym obrocie prawnym	88
2.2.2. Informacja elektroniczna	89
2.2.3. Elektroniczne przetwarzanie danych i informacji	90
2.2.4. Określenia informacji w elektronicznym obrocie prawnym	92
2.2.5. Pewność informacji w elektronicznym obrocie prawnym	94
2.2.6. Obowiązki informacyjne w elektronicznym obrocie prawnym	96
2.2.7. Biuletyn Informacji Publicznej	97
2.2.8. Rejestry publiczne	100
2.2.9. Minimalne wymagania dla rejestrów publicznych i wymiany informacji elektronicznej	104
2.3. Komunikacja w elektronicznym obrocie prawnym	108
2.3.1. Charakter komunikacji elektronicznej	108
2.3.2. Rodzaje komunikacji elektronicznej	109
2.3.3. Komunikacja sieciowa	110
2.3.4. Sieć komputerowa	111
2.3.5. Sieć internetowa	112
2.3.6. Adresy internetowe	115
2.3.7. Problem dostępu do Internetu	118
2.3.8. Kanały dostępu do Internetu	120
2.3.9. Lokalne bezprzewodowe sieci komputerowe	122
2.3.10. Komunikacja pozainternetowa	123
2.3.11. Komunikacja mobilna	125
2.3.12. Telefoniczna komunikacja tekstowa i zautomatyzowana	126
2.3.13. Komunikacja lokalizowana	128
2.4. Internetowy obrót prawny	129
2.4.1. Pojęcie internetowego obrotu prawnego	129
2.4.2. Rola języka w internetowym obrocie prawnym	130
2.4.3. Cechy internetowego obrotu prawnego	132
2.4.4. Anonimowość internetowego obrotu prawnego	133

2.4.5. Sposoby komunikacji w internetowym obrocie prawnym	135
2.4.6. Komunikacja aktywna i pasywna	136
2.4.7. Komunikacja bezpośrednia i pośrednia	138
2.4.8. Komunikacja swobodna i warunkowa	139
2.4.9. Komunikacja zindywidualizowana i masowa	140
2.4.10. Sposoby wykorzystania Internetu w obrocie prawnym	140
Rozdział 3. Aspekt formalny elektronicznego obrotu prawnego	144
3.1. Forma czynności prawnej w elektronicznym obrocie prawnym	144
3.1.1. Forma jako uzewnętrznienie treści	144
3.1.2. Termin „forma”	145
3.1.3. Forma czynności prawnej i urzędowej	145
3.1.4. Klasyfikacja form czynności prawnych	146
3.1.5. Funkcje form szczególnych czynności prawnych	147
3.1.6. Zasada swobody formy oświadczenia woli	147
3.1.7. Warunek zachowania formy pisemnej zwykłej	148
3.1.8. Ewolucja podejścia do wymogu zachowania formy pisemnej	150
3.1.9. Możliwość elektronicznego składania oświadczeń woli	151
3.1.10. Zastosowanie elektronicznej postaci pisemnej formy oświadczenia woli	151
3.1.11. Zakres zastosowania elektronicznej postaci pisemnej formy oświadczenia woli	152
3.1.12. Ustawowe terminy „postać elektroniczna” i „forma elektroniczna”	153
3.1.13. Spór o elektroniczną postać i elektroniczną formę czynności prawnych	154
3.1.14. Zrównanie skuteczności kwalifikowanych dokumentów elektronicznych z dokumentami pisemnymi	155
3.1.15. Modele usankcjonowania w prawie polskim dokumentów elektronicznych	156
3.1.16. Przykłady liberalnego unormowania dokumentów elektronicznych	157
3.2 Dokument w elektronicznym obrocie prawnym	159
3.2.1. Płaszczyzny analizy dokumentu	159
3.2.2. Definicja abstrakcyjna dokumentu	160
3.2.3. Dokument tradycyjny i dokument elektroniczny	161
3.2.4. Pierwotna i wtórna postać dokumentu	163
3.2.5. Definicja techniczna dokumentu tradycyjnego	164
3.2.6. Definicja techniczna dokumentu elektronicznego	165
3.2.7. Specyfika dokumentu elektronicznego	166
3.2.8. Budowa dokumentu elektronicznego	167
3.2.9. Kwalifikacja prawna danych składających się na dokumenty elektroniczne	169
3.2.10. Prawne znaczenie terminu dokument	171
3.2.11. Definicja dokumentu elektronicznego w prawie międzynarodowym i wspólnotowym	172
3.2.12. Ustawowe definiowanie dokumentu w prawie krajowym	173

3.2.13. Prawno-administracyjne dokumenty elektroniczne	174
3.2.14. Prawno-cywilne dokumenty elektroniczne	179
3.2.15. Prawnobankowe dokumenty elektroniczne	182
3.2.16. Prawnokarne dokumenty elektroniczne	183
3.2.17. Dowody elektroniczne	185
3.3. Podpis elektroniczny w obrocie prawnym	187
3.3.1. Podpis w ogólności	187
3.3.2. Prawne funkcje podpisu	188
3.3.3. Podpis własnoręczny	189
3.3.4. Podpis elektroniczny	190
3.3.5. Podpis własnoręczny a podpis elektroniczny	192
3.3.6. Terminologia podpisu elektronicznego	193
3.3.7. Zwykły podpis elektroniczny	195
3.3.8. Znaczenie zwykłego podpisu elektronicznego	197
3.3.9. Bezpieczny podpis elektroniczny	199
3.3.10. Technologia bezpiecznego podpisu elektronicznego	201
3.3.11. Kwalifikowany podpis elektroniczny	203
3.3.12. Infrastruktura kwalifikowanego podpisu elektronicznego	204
3.3.13. Pewność podpisu elektronicznego	206
3.3.14. Funkcje podpisu elektronicznego w obrocie prawnym	208
3.3.15. Skutki prawne podpisu elektronicznego	210
3.3.16. Moc dowodowa podpisu elektronicznego	212
3.3.17. Podpis elektroniczny w obrocie cywilnym	215
3.3.18. Podpis elektroniczny w procedurze karnej	217
3.3.19. Podpis elektroniczny w obrocie administracyjnym	218
3.3.20. Wykorzystanie podpisu elektronicznego w dokumentach urzędowych	222
3.3.21. Wykorzystanie podpisu elektronicznego w dokumentach prywatnych	223
3.3.22. Trudności w trakcie wdrażania przepisów o podpisie elektronicznym	226
3.3.23. Wykorzystanie w obrocie prawnym funkcji skrótu	228
3.3.24. Wykorzystanie w obrocie prawnym znakowania czasem	229
3.3.25. Wykorzystanie w obrocie prawnym elektronicznej pieczęci	232
3.3.26. Wykorzystanie w obrocie prawnym cyfrowych znaków wodnych ...	234
Rozdział 4. Aspekt bezpieczeństwa elektronicznego obrotu prawnego	236
4.1. Prawne wymagania bezpieczeństwa informacyjnego	236
4.1.1. Bezpieczeństwo informacyjne	236
4.1.2. Normy prawne i techniczne bezpieczeństwa informacyjnego	239
4.1.3. Wymagania bezpieczeństwa informacyjnego w administracji	241
4.1.4. Wymagania bezpieczeństwa informacyjnego w zakresie ochrony danych osobowych	243
4.1.5. Wymagania bezpieczeństwa informacyjnego w zakresie ochrony informacji niejawnych	245

4.1.6. Wymagania w zakresie ochrony elektronicznych dokumentów bankowych	249
4.1.7. Wymagania w zakresie ochrony elektronicznych dokumentów finansowych	251
4.1.8. Wymagania w zakresie ochrony elektronicznych ksiąg rachunkowych	252
4.1.9. Wymagania w zakresie ochrony elektronicznych dokumentów ubezpieczeniowych	253
4.1.10. Wymagania w zakresie ochrony elektronicznych dokumentów podatkowych	254
4.1.11. Prawna skuteczność środków technicznych ochrony informacji	255
4.2. Ochrona systemów i sieci informatycznych	256
4.2.1. Sposoby ochrony systemów i sieci informatycznych	256
4.2.2. Mechanizm kontroli dostępu do systemu informatycznego	259
4.2.3. Kopie zapasowe	262
4.2.4. Śluzы bezpieczeństwa	263
4.2.5. Systemy wykrywania intruzów	264
4.2.6. Ochrona transmisji w sieci teleinformatycznych	265
4.2.7. Ochrona sprzętowa	267
4.2.8. Prawna regulacja zabezpieczania przekazów informacji w prawie karnym	269
4.3. Ochrona dokumentów elektronicznych	270
4.3.1. Poziomy ochrony dokumentów elektronicznych	270
4.3.2. Usługi ochrony dokumentów elektronicznych	272
4.3.3. Niezaprzeczalność autorstwa i zapoznania się z dokumentem	274
4.3.4. Kryptograficzna ochrona poufności i integralności dokumentów	275
4.3.5. Szyfrowanie i deszyfrowanie dokumentu elektronicznego	278
4.3.6. Kryptoanaliza – metody łamania szyfru	280
4.3.7. Algorytm kryptograficzny	282
4.3.8. Kryptografia asymetryczna	283
4.3.9. Wymagania kryptografii asymetrycznej	284
4.3.10. Zastosowanie kryptografii asymetrycznej	286
4.3.11. Standardy algorytmów kryptograficznych	287
4.3.12. Algorytm DES	288
4.3.13. Algorytm RSA	289
4.3.14. Protokół PGP	290
Rozdział 5. Elektroniczne czynności prawne	292
5.1. Oświadczenia woli	292
5.1.1. Konstrukcja prawna oświadczenia woli	292
5.1.2. Definicja oświadczenia woli	292
5.1.3. Warunki zaistnienia oświadczenia woli	293
5.1.4. Rola wymagań w zakresie formy oświadczenia woli	293
5.1.5. Rodzaje oświadczeń woli ze względu na sposób ich wyrażenia	294
5.1.6. Rodzaje oświadczeń woli ze względu na sposób ich utrwalenia	294

5.1.7.	Oświadczenia woli a czynności prawne	295
5.1.8.	Sposoby interpretacji oświadczeń woli.....	296
5.1.9.	Teorie oświadczenia woli.....	297
5.2.	Elektroniczne oświadczenia woli	299
5.2.1.	Sposoby ujawniania elektronicznego oświadczenia woli.....	299
5.2.2.	Istota elektronicznego oświadczenia woli	300
5.2.3.	Składanie elektronicznego oświadczenia woli	301
5.2.4.	Skuteczność elektronicznego oświadczenia woli ze względu na wymagania formy	302
5.2.5.	Pewność elektronicznych oświadczeń woli.....	303
5.2.6.	Zakres swobody składania elektronicznych oświadczeń woli	303
5.2.7.	Znaczenie sformułowania „oświadczenie woli w postaci elektronicznej”	304
5.2.8.	Terminologia elektronicznej postaci oświadczenia woli.....	305
5.2.9.	Oświadczenie woli a dokument, podpis i certyfikat.....	305
5.2.10.	Szerokie i wąskie rozumienie elektronicznego oświadczenia woli....	307
5.2.11.	Sposoby komunikowania elektronicznych oświadczeń woli	308
5.2.12.	Elektroniczne oświadczenia woli podlegające i niepodlegające unormowaniom szczegółowym	308
5.2.13.	Oświadczenia woli wymagające i nie wymagające dojścia do adresata	309
5.2.14.	Skuteczność oświadczenia woli wymagającego dojścia do adresata ...	310
5.2.15.	Moment złożenia adresatowi elektronicznego oświadczenia woli....	311
5.2.16.	Interpretacja elektronicznych oświadczeń woli	312
5.3.	Składanie elektronicznych oświadczeń woli	313
5.3.1.	Specyfika wyrażania i składania elektronicznych oświadczeń woli....	313
5.3.2.	Zakres techniczny swobody wyrażania i składania elektronicznych oświadczeń woli.....	315
5.3.3.	Zakres prawny swobody dokonywania elektronicznych czynności prawnych i elektronicznych czynności urzędowych.....	316
5.3.4.	Sposób zapewnienia swobody wyrażania i składania elektronicznych oświadczeń woli.....	317
5.3.5.	Swoboda elektronicznych oświadczeń woli w prawie międzynarodowym	317
5.3.6.	Swoboda elektronicznych oświadczeń woli w prawie polskim	319
5.3.7.	Swoboda elektronicznych oświadczeń woli w Polsce przed uregulowaniem podpisu elektronicznego	320
5.3.8.	Zastosowanie dyrektyw wykładni językowej do elektronicznych oświadczeń woli.....	320
5.3.9.	Możliwość odwołania elektronicznego oświadczenia woli	322
5.4.	Chwila złożenia elektronicznego oświadczenia woli.....	323
5.4.1.	Złożenia oświadczenia woli a rodzaje czynności prawnych.....	323
5.4.2.	Sposoby kontaktowania się podczas składania oświadczeń woli....	324
5.4.3.	Konsekwencje składania oświadczeń woli na odległość	324
5.4.4.	Teorie chwili złożenia oświadczenia woli pomiędzy nieobecnymi ...	325

5.4.5. Chwila złożenia oświadczenia woli na nośniku elektronicznym i w komunikacji elektronicznej	326
5.4.6. Potwierdzenie chwili złożenia oświadczenia woli w postaci elektronicznej	327
5.4.7. Możliwość odebrania elektronicznego oświadczenia woli	328
5.5.8. Specyfika złożenia elektronicznego oświadczenia woli pomiędzy obecnymi	329
5.5.9. Chwila złożenia zautomatyzowanego oświadczenia woli pomiędzy obecnymi	330
5.5.10. Chwila złożenia elektronicznego oświadczenia woli pomiędzy nieobecnymi w prawie modelowym UNCITRAL	331
5.5.11. Chwila złożenia elektronicznego oświadczenia woli pomiędzy nieobecnymi w prawie polskim	332
5.5.12. Niedookreślenie środka komunikacji elektronicznej	333
5.5.13. Mieszana reguła wysłania i doręczenia	334
5.5.14. Ciężar dowodu złożenia oświadczenia woli	335
5.5.15. Inne uwarunkowania zapoznanwania się z treścią oświadczenia woli	336
Rozdział 6. Automatyzacja obrotu prawnego	337
6.1. Charakterystyka automatycznego obrotu prawnego	337
6.1.1. Automatyka	337
6.1.2. Automatyzacja informacji	338
6.1.3. Zautomatyzowany proces wydobywania informacji	339
6.1.4. Poziomy automatyzacji informacji	341
6.1.5. Algorytmizacja	343
6.1.6. Automatyzacja obrotu prawnego	344
6.1.7. Poziomy automatyzacji obrotu prawnego	346
6.1.8. Rodzaje automatyzacji ze względu na strony komunikacji	346
6.1.9. Możliwości systemów informatycznych automatycznego obrotu prawnego	347
6.1.10. Obszary zautomatyzowanego porozumiewania się w obrocie prawnym	348
6.1.11. Zautomatyzowany obrót prawny za pomocą stron www	349
6.1.12. Zautomatyzowany obrót prawny za pomocą systemów EDI	350
6.1.13. Standaryzacja elektronicznych dokumentów handlowych	351
6.2. Generowanie automatycznych oświadczeń woli	353
6.2.1. Poziomy zaawansowania elektronicznego oświadczenia woli	353
6.2.2. Cechy automatycznego generowania oświadczeń woli	354
6.2.3. Sposoby automatycznego generowania oświadczeń woli	355
6.2.4. Poziomy automatycznego generowania oświadczeń woli	356
6.2.5. Problemy automatycznego generowania oświadczeń woli	357
6.2.6. Zagrożenia dla automatycznego składania oświadczeń woli	358
6.3. Przypisanie automatycznego oświadczenia woli	359
6.3.1. Zaangażowanie człowieka w składaniu elektronicznych oświadczeń woli	359

6.3.2.	Autorstwo automatycznie składanych oświadczeń woli	360
6.3.3.	Autorstwo automatycznych oświadczeń woli w teorii uzasadnionych oczekiwań.....	361
6.3.4.	Rola komputera podczas składania oświadczeń woli.....	362
6.3.5.	Formalne ograniczenia automatyzacji decyzji.....	363
6.4.	Interpretacja zautomatyzowanych oświadczeń woli.....	364
6.4.1.	Subiektywistyczna i obiektywistyczna interpretacja automatycznych oświadczeń woli.....	364
6.4.2.	Interpretacja automatycznych oświadczeń woli w teorii uzasadnionych oczekiwań.....	365
6.4.3.	Ocena prawna zautomatyzowanego składania oświadczeń woli ...	366
6.4.4.	Automatyzacja składania oświadczeń woli w USA.....	367
6.4.5.	Automatyzacja składania oświadczeń woli w Polsce.....	368
Rozdział 7.	Skuteczność internetowych czynności prawnych	370
7.1.	Zagrożenia dotyczące oświadczeń woli i wiedzy w Internecie	370
7.1.1.	Rodzaje zagrożeń internetowych oświadczeń woli i wiedzy	370
7.1.2.	Najczęstsze zagrożenia dla oświadczeń składanych w Internecie....	371
7.1.3.	Wirusy jako źródło zagrożeń zasobów internetowych.....	372
7.1.4.	Trojany jako sposoby przejmowania kontroli w Internecie.....	373
7.1.5.	Zabezpieczenia oświadczeń woli i wiedzy w Internecie	374
7.1.6.	Prawne konsekwencje ryzyka technologicznego w sieci	376
7.1.7.	Konsekwencje ryzyka technicznego w postaci reguł kolizyjnych....	377
7.1.8.	Konsekwencje ryzyka technicznego w postaci obowiązków zapobiegawczych.....	377
7.1.9.	Obowiązek podania informacji technicznych.....	378
7.1.10.	Obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa systemu teleinformatycznego	379
7.2.	Wady elektronicznych oświadczeń woli.....	380
7.2.1.	Występowanie wad oświadczenia woli w środowisku elektronicznym...	380
7.2.2.	Interpretacja wad oświadczenia woli	381
7.2.3.	Rodzaje wad oświadczenia woli	382
7.2.4.	Rodzaje błędów oświadczenia woli.....	383
7.2.5.	Zamierzone i niezamierzone złożenie elektronicznego oświadczenia woli.....	383
7.3.	Wadliwość oświadczeń woli składanych przez Internet	384
7.3.1.	Postacie wad elektronicznych oświadczeń woli.....	384
7.3.2.	Pomyłki osobiste podczas składania elektronicznych oświadczeń woli ...	385
7.3.3.	Błąd w zwykłej i kwalifikowanej postaci elektronicznego oświadczenia woli	386
7.3.4.	Błąd co do przedmiotu elektronicznego oświadczenia woli.....	387
7.3.5.	Błąd co do adresata elektronicznego oświadczenia woli	388
7.4.	Zniekształcenia techniczne oświadczeń woli składanych przez Internet....	388
7.4.1.	Wpływ zniekształceń technicznych na wadliwość oświadczeń składanych przez Internet.....	388

7.4.2. Zniekształcenia techniczne nie będące wadami oświadczenia woli.	389
7.4.3. Zniekształcenie techniczne podczas przekazywania elektronicznego oświadczenia woli.	390
Zakończenie.	393
Bibliografia	397

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny
- k.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny
- k.p.a. – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego
- k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego
- k.p.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego
- k.s.h. – ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych
- k.w. – ustawa z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń
- MLEC – Model Law on Electronic Commerce – ustawa modelowa UNCITRAL o handlu elektronicznym UNCITRAL z dnia 16 grudnia 1996 r.
- MLES – Model Law on Electronic Signature – ustawa UNCITRAL z dnia 5 lipca 2001 r.
- pr.bank. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe
- pr.tel. – ustawa z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne
- r.d.d.e.p.p. – rozporządzenie z dnia 29 września 2005 r. w sprawie warunków organizacyjno-technicznych doręczania dokumentów elektronicznych podmiotom publicznym
- r.m.w.r.p.w.i. – rozporządzenie z dnia 11 października 2005 r. w sprawie minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w formie elektronicznej
- r.p.w.b.t. – rozporządzenie z dnia 25 sierpnia 2005 r. w sprawie podstawowych wymagań bezpieczeństwa teleinformatycznego
- u.d.a.r. – ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej
- u.d.i.p. – ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej
- u.e.i.p. – ustawa z dnia 12 września 2002 r. o elektronicznych instrumentach płatniczych
- u.f.i. – ustawa z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych
- u.g.p.p.i.k. – ustawa z dnia 6 lipca 2001 r. o gromadzeniu, przetwarzaniu i przekazywaniu informacji kryminalnych oraz o Krajowym Systemie Informatycznym

u.g.t.	– ustawa z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych
u.i.z.p.	– ustawa z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne, zwana ustawą o informatyzacji
u.K.R.S	– ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym
u.k.w.h.	– ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece
u.n.z.a	– ustawa z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach
u.NBP	– ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim
u.o.a.n.	– ustawa z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych
u.o.d.o.	– ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych
u.o.i.f.	– ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi
u.o.i.n.	– ustawa z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych
u.o.k.k.	– ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów
u.o.n.p.k.	– ustawa z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów oraz o odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny
u.o.n.u.ś.d.e.	– ustawa z dnia 5 lipca 2002 r. o ochronie niektórych usług świadczonych drogą elektroniczną opartych lub polegających na dostępie warunkowym
u.o.p.	– ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa
u.p.d.e.	– ustawa z dnia 30 października 2006 r. w sprawie szczegółowego sposobu postępowania z dokumentami elektronicznymi
u.p.e.	– ustawa z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym
u.P.n.	– ustawa z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie
u.P.p.o.p.w.	– ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o publicznym obrocie papierami wartościowymi (nieobowiązująca)
u.p.t.u.	– ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług
u.P.z.p.	– ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych
u.r.	– ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości
u.s.d.g.	– ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej
u.s.u.s.	– ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych
u.ś.u.d.e.	– ustawa z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną
u.u.i.g.	– ustawa z dnia 14 lutego 2003 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych
u.z.n.k.	– ustawa z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji

- u.z.p. – ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. – Prawo zamówień publicznych
- u.z.u.k.c. – ustawa z dnia 14 lutego 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw

Skróty techniczne

- B2B – Business-to-Business
- B2C – Business-to-Consumer
- BT – bezpieczeństwo teleinformatyczne
- C2C – Consumer-to-Consumer
- CD – Compact Disc
- CTI – cyfrowe techniki informacyjne
- DVD – Digital Versatile Disk
- EDI – Electronic Data Interchange
- ENI – elektroniczne nośniki informacji
- EOP – elektroniczny obrót prawny
- E-PUAP – Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej
- FTP – File Transfer Protocol
- GII – globalna infrastruktura informacyjna
- IND – informatyczny nośnik danych
- IOP – internetowy obrót prawny
- IP – Internal Protocol Number
- IPE – instrumenty pieniądza elektronicznego
- IRC – Internet Relay Chat
- PN – Polska Norma
- RAM – Random Access Memory
- ROM – Read-Only Memory
- SiST – systemy i sieci teleinformatyczne
- ŚKE – środki komunikacji elektronicznej
- ŚPO – środek porozumiewania się na odległość
- TNI – tradycyjny nośnik informacji
- TOP – tradycyjny obrót prawny
- UT – urzędnicy teleinformatyczne
- WWW – World Wide Web
- XML – Extensible Markup Language

Czasopisma

- BB – Biuletyn Bankowy
- GP – Gazeta Prawna
- Gaz.Sądowa – Gazeta Sądowa
- KPP – Kwartalnik Prawa Prywatnego
- M.Praw. – Monitor Prawny

NŻG	– Nowe Życie Gospodarcze
PiP	– Państwo i Prawo
PiŻ	– Prawo i Życie
PPH	– Przegląd Prawa Handlowego
PPPr	– Przegląd Prawa Prywatnego
PPPu	– Przegląd Prawa Publicznego
Pr.Bank.	– Prawo Bankowe
Pr.Spółek	– Prawo Spółek
Pr.UE	– Prawo Unii Europejskiej
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
Prz.Podatkowy	– Przegląd Podatkowy
PS	– Przegląd Sądowy
PUG	– Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
Rzeczposp.	– Rzeczpospolita
St.Prawn.	– Studia Prawnicze
TPP	– Transformacje Prawa Prywatnego
ZNUJ	– Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego
ZN.USz.	– Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego

Inne skróty

MSWiA	– Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
ONZ	– United Nations Organization (Organizacja Narodów Zjednoczonych)
RM	– Rada Ministrów
SN	– Sąd Najwyższy
UE	– Unia Europejska
UNCITRAL	– The United Nations Commission on International Trade Law – (Komisja ONZ ds. Międzynarodowego Prawa Handlowego)
UNIDROIT	– International Institute for the Unification of Private Law (Międzynarodowy Instytut Unifikacji Prawa Prywatnego)
W3C	– World Wide Web Consortium
WIPO	– World Intellectual Property Organization (Światowa Organizacja Własności Intelektualnej)
WTO	– World Trade Organization (Światowa Organizacja Handlu)

WSTĘP

Opracowanie stanowi próbę podręcznikowego przedstawienia szeregu kwestii związanych z wprowadzaniem do praktyki prawnej nowoczesnych technik informacyjnych i komunikacyjnych. Szerokie wykorzystywanie tych technik i opartych na nich narzędzi do kształtowania stosunków społecznych i prawnych wiąże się z nierzadko kłopotliwym zajmowaniem stanowisk przez doktrynę i podejmowaniem często precedensowych rozstrzygnięć przez judykaturę. Ze względu na charakter i swoje przeznaczenie praca niniejsza:

- 1) podejmuje tylko najbardziej podstawowe i ugruntowane już w literaturze zagadnienia elektronicznego i internetowego komunikowania się w prawie oraz wskazuje na najbardziej typowe i dotkliwe problemy z tym związane,
- 2) odnosi się zasadniczo do unormowań krajowego porządku prawnego, przy ograniczonym i pomocniczym uwzględnianiu regulacji unijnych, międzynarodowych oraz obcych,
- 3) koncentruje się bardziej na ogarnięciu i zasygnalizowaniu rozległego zakresu nowych zjawisk technicznych i odnoszących się do nich dylematów prawnych, niż na ich ostatecznym wyjaśnieniu,
- 4) zmierza przede wszystkim do uporządkowania najważniejszych pojęć technicznych i prawnych oraz pokazania między nimi związków znaczeniowych i normatywnych zależności,
- 5) usiłuje w miarę precyzyjnie rozgraniczyć i odrębnie omówić najważniejsze płaszczyzny problemowe obejmujące warstwę teoretyczno-poznawczą, techniczno-organizacyjną i formalnoprawną.

Autor postawił sobie dwa cele. Pierwszy z nich jest praktyczno-dydaktyczny i polega na upowszechnieniu ciekawej i zarazem zawilej problematyki wykorzystywania w obrocie prawnym cyfrowych technik informacyjnych do wytwarzania i przetwarzania oświadczeń woli i wiedzy oraz stosowania globalnej infrastruktury informatycznej do przekazywania i udostępniania tych doświadczeń. Natomiast drugi z tych celów jest teoretyczno-badawczy, polega na jednolitym ujęciu wspólnych najważniejszym gałęziom i dziedzinom prawa kwestii prawnych spowodowanych masowym i istotnym zastosowaniem elektronicznej postaci informacji i dokumentów. Realizacja wymienionych celów przebiega poprzez próbę systematycznego omówienia:

- 1) metodologii elektronicznego obrotu prawnego, a w tym kształtowania się prawa obrotu elektronicznego, zakresu elektronicznej wymiany prawnej oraz roli informacji i komunikacji w obrocie prawnym,